

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

EPOJ 4.

НА ЧЕТИНЬУ, У СУБОТУ 2. ФЕВРУАРА (14. ВЕЛЯЧЕ) 1874.

ГОДИЕА II (IV.)

"ЛАСК ПРИГОДОВА" вишије један пут објављен. Ствари су ИРНУ ГОРУ - АУГСТУ-УЛЯФОРУ год. 1, број 100. Тиме је, четврти год. к. 1, 20. а. 22. године. Када се појавио број год. 1, б. 100. а. 22. то је било пре 5 месецима. Временом се ово издаваштво узимао за додатак гравијеру из Потиске.

ПРИРЕЗ НА ШИРИТ, ДУВАН И СТОКУ.

У првом броју нашега листа од ове године и смо се дотакли свега, што је у последње вријеме, нарочито у прошој години у Првој Гори рађено и радосни смо били, што смо ћелија на сваку страну изјев усјеве показвати. Пропустили смо пак споменуту једну чињеницу, с којом се тек, уз добру volu и прегнуће измеље владе, овиј усјев постигне његово. То су среста, с којима је наша држава расположена. Слободно можеци цифре на страну оставити. Свак ће, да су она скромна, преко величине земље и неког изнаду. Потребе људскне међу трајем развије су се брзо и јако, и то са свијет првродно неподважно. Бријеже, положај и позив Истне Горе, захтјевали су неодоливо, да се оне потребе час прије и што потпуније подложи. Истра је Горе дово престала бити само војнички логор. Она је примила, јер је морала прихватити, ни себе и други, велики задатак, који се састоји у томе: прво, да напредује; — напреком својим је само да подигне пред свијетом свој углед, него и да даје јеству да напредак упоредим са свијетом обра- зованашем будуће државе уједињенога народа наше; друго, да се потпuno осважи у спреми за свој са свијет природан позив у оснивању српске будућности. У то име и предузета је нова, крежеми и потреби одговорајућа, државна администрација, основни преуређење војске и њено потпuno наоружање, подизање просјекте у вишијим границама и т. д.

Свакоме ће увиђавати бити, да су трошкови државни, ушада овога, не мало порасли. Влада кнеза Николе, која је најплеменијатом тежњом била побуђена на оваков рад, и коју су природни захтјеви наше земље управо примирили на ове кораке, корака се у овоже часу посторати и да то, икад да се та срећна најава за то увешано троши је.

Избор ће био јарко битија мучан. Напредни полет Прне Горе спрдавао све, што је земаљски господар у тој цијели радио, народ је задовољан и весели се томе. Но виках, с обзиром на матерijално ставке народла, нарочито на овогодишњу оскудицу, вљада је наша тражила начин, који би, у тоје, народу најповољнији био, гледала је, да увећани приход државе буде по народ не само неопсегтљив, него у истини имаје терстак. Због тога се ријешила да обиђе непосредну порезу, а да друге изворе отвори, те је одредила дајник на поприм, аутом и стоту.

Да би избегла велике трошкове, који су у другијем државама скочили са овим послојем, као чиновништво, зграде и т. д., када је дала овај призрај појединачним закупницима, који су се у томе раду удржали. Закупници су сви наша држављани. Тако су се саставиле три дружине, од којијех је свака уезла по један продукт. Они одговарају држави за сушу, за коју су годишње на лиценцији узели призрај на потрошњу овијек производа. А ево како је то учињено. Закупници су узели шипирит на три године и плаћају држави зан 21,200 ф. Свакој врсти шипиритског виђа одређена је цијена, по којој ће се продајати, иста која је и до сад била. А закупници су обvezани, да корају увијек излагти у својим стозаментима довољно шипирита. Ни народ не пада

дакле од овога баш виљказ терет, само трговци одвајају њеки дио свеће користи држави. Још су новољубији контрагхи за дуван у стоку. Монопола не постоји. Сваконе је, као и до сада слободно трговање с дуваном и са стоком. Продавац, дакле сељак, не плаћа ниште за своју стоку, а истога купац, кад је за његову потребу, само трговац даје по талијер на говедо, а по два гроша на брава. Исто тако на дуван плаћа трговац по 2, 3 и 4 гроша на три различне врсте дувана.

Пријезид овјавио јаке добије држава бла-
гајна годишње око ф. 20,000. Сума по себи и-
је велика, али је знатна за наше стапче, а нужна
за потребе наше. Њоше ће се помоћи неодложи-
вљивим потребама државе, а држављанима неће се
оптетити ни мало. Но и осим ове почте може
нас ово и друго користи донојети, као брижњаје
и веће неговање домаће ракије и дувана. А када
би се баш и могло допустити, да се овјеш, ма-
и најжаран, терет наноси народу, даљи би се и
то једном једначом околновешту оправдати. Познато
је, да је нова влада избавила народу довољно
да су ову годину, која би се скоро „гладион“
могла назвати. То жито даје она народу стотине
два талира, а плавила га је сака по 18 цваницама.
Наш сељак има даље жити по кутију јечину цв-
јешу, по коју га је и досад купораз. За ову
длактурству благодат, влада је засти губитак
могла захтјевати и њеке мале жртве. Али пошто
је она то своје покртњавање тако удескија, да ће се
оно народу неосјетљиво остати, онда се то и не
може жртвама назвати. Даље им је обнрови да о

годишњу оскудницу не би се јево нико зајм побуђен, да замјери влади за овај привред, на- против можемо јој честитати, да је она овако згодан начин прибавила срећније овијем потребама државе, од којијех њеси лама успејими разматрати зависи. Шта више, ипак би скоје били љашњења, да се улри привред још на неке ствари, и то појача. На пр. хљавне паше. Зда се да су Ирногор- ћу имале лијеше хљавло, везене богато златом. Код многујех превозају се оке сразјерни од-ношју према њиховој стапи, а шта је најглавнија, те хљавне мајом раде се изван наше грамице. Износе нам се дакле многи потци из земље. И жадимо се надамо, да ће скорија речесијем начином у томе владаји стати на пут.

Ствар је ово важна и за то најбоља за потребно овога око а токе речи, а уједно нека послужи ово за објављивање и овакве, којима се можда не чини ужесточија, што је ударен у нас приред на ширити, дувач и стоку.

други, да се дижу хвале иенок на претку и разваду; она је у својој достојанственој уздржливости важишћу самога баћа својега задобила оште уважење, које уживаву и воједини кутлени, доследнији ауто.

Сјестивија неравујије те људе, или то је у толико боље, јер, она баш оно изјвишише, поштује, што иерархије. Она и ако не љуби такве људе, поштује их, или још више, боји их се. То исто стoji и за државе. А у политичном животу довести је користивије страх, него да љубав узимају. Догод се на пр. Аустрије свак бојој, она је била вједордана, управо стјиње на челу јевропске политичке. А сад, када тражи спаснију љубав, сад је исто оно дијете, с којим се забољаваш, док ти јило, и кад постапе досадно или самовољно, строго му се заповједа, да слуша.

Русија није држава оивичена. Напротив по-
дерно изберално јавно мење хоће ову велику
славенску отаџбину да пресре, и ако је ауто-
кратски влада њезина у последње пријеме у нај-
тешим и најопаснијим окопљивањима у многога по-
следу, и нарочито укинућема мушкината, демократи-
чније напретке учинила, него иједна држава, која је уређења или се уређује по доцентарским
уставним шаблоном. Но Русија се може јаштити
тврд, што назива, ако не лубава, оно поштова-
ње. Али и лубавица она. Она је јака љубављу
својим једнородникама, и правијим реализмом
пatriотством свога народа. Руска је најрод врло
велик, управо највећа у Јевропи, а улице његов
дворије налазе се у Азију, па за то се неистрашно
боји јевропском континенту, да ће овај народ
своју виновску руку пружити и даље још на за-
пад. И охома Инглизија једнако страхују, да ће
Русија проријести и у њезину источњово-индјијску
рамзину.

Укратку Русија, коју су кримскијем ратом и парнинским жиром хтјели да вазда пинизанти и окуповати, стоји сада слажнија, угледнија и страшнија него некада. Она се поноси, јер војни од судаки злакај признају све државе, па јој се узврају они, који су јој претгуравају.

Врло је чудан обрт у новинарству, које је до скора пречка Русији непријатељски било. Не може човјек чисто да вјерује својим очима и ушима, кад види или чује, како су досадашњи Ру-
сождери постали поштоватељи или обожаваоци Ру-
сије. Сад приношу они ћезину високих, културних
познавања и све, што се досад на појединачну не-
одгледност у простору ћезином учинио.

Овај значајни обрт иврочто је наступио у Аустро-Угарској, где су њемачки и мађарски органи склапали особитије јунаштво, па где Русију и сваке додир с њома избегавали као кугу. Као да је Аустрија у француско-руском рату Русије одрекла и придржала се заједничке силе, њемачким и мађарским, тобоже слободњачким аристову предуносиле су то као акт највишне државничке мудрости, као почетак новој слободне ере. Но и када су се показале зле понефатице погрешне политике, они највећи хтењи то узбети и инесу преостали проповедати јакљу против Русије, и казнавати, да је задатак Аустрије, да избегаваје скако сближење с њом, и да јој се пријателска покаже у сваком односу. Кад је Бајстога влада жаличак приказала со Русији тајек, што је време поднумавања книжевним кодишем толикоје прихватали руску пријатељску политику, исти она јакстве прогласили су то „страшној погрјешак“ или вине, неуставаху се усвојити Метериков систем и захтевати, да Аустрија у последу источног питања вазда иде спонама тога Турској пријатељског државитеља кнезаца, необизуји се на опасност, да би дошла у одбацију сукоб са Русијом. Као да гроф Андриши ступиши као министар спољних послова своје земље, изјављуј, да ће продужити податну својега председника, поменуте аристове о

добрим су то у сваком погледу, само не према Русији, а кад су видели да се он ико приближи, предацашаху му, да је изненадио своју прошлост. И кад је цар Александар II походио свјетску изложбу у Бечу, чехови и мађарски листови нијесу могли пропустити, да не баш по коју ондру сатиру на јевропско „паријарско црство“. Но сад су се са свијетом пројаснили, управо речи, сада су и предадри.

Тако сада им пр. дају они путу цару аустројском у Петроград, особите значај, примиједују високу политику и практичност. Кад је цар руски позвао у Беч, руски листови нијесу назвали да је потребно, да с тијесним скочавањем особите политичке срхе, него говораху просто, да се њихов влада одигра позиву пријатељском. Видимо аустро-угарска штампа не зна тако. Она не говори, да цар руку само појесу врати, него приказује тону путу напредне срхе. Може бити, да то чини за то, да објасни, зашто цар баш у сред зими путује у Петроград. Да донеси је интересантно познати замисаљи у престоници руској, а зна се и то још да је продео у Петрограду људи непријатије него зими, а ће се, да руски двор обично није код куће. Такле доволно узрок, да се поред свијета непријатији баш зими иде у Петроград.

По с тијесим се мезодављавају њени политичари. Они обично, као да би са свијетом поуздали, говоре, да цар Франо Јосеф I путује у Петроград, да се с царом Александром II разговара о чим другом, него о источном питанју. У томе извишењу подразумевају и да окончано, што се у Петрограду налази у њиви крси и стражни заступник Русије у Цариграду ћенерал Игњатијев, могући заступник кнеза Гортакова, те ће он дати основе овоге царског савјетovanју својим величјем искуством прибранијем у Партијаду. Поне је с царем аустријском у гроф Адријаном, онда би требало, да аустријски заступници у Цариграду дође у Петроград, да и он баци своје искуство на вагу. Буде ли све тако, онда би се донеса мого жиљати, да ће се на овом петроградском састанку раздати о важнијем стварима. Али иако штавије питање, шта би се мого у овом часу о источном питанју, тико важно савјетовати, закључити и извршиштати, да си, цар Франо Јосеф корај путовати у Петроград? Најразумнији и најизвршијоднији источна политика дежи у томе, да се Турска преда њеној судбини, т. ј. простири, а хришћанска народи да се подигну и развију. Ту је политички приоритет сличнији стварији тако јасно пос蒂га, да је доиста измишљена царска пут, да је суштински неспоредно царско савјетovanје о томе.

Све долас, што се у царском састанку у Петрограду говори, не значи ништа и само толико ред значаја, што се тијесник показује, колико је високо уздужно узел Русије баш код онијес, што су је скора презирали и изјадији били, да је поизле.

МОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

Поводом јевропаконских залоза у Аустрији, које је заступничка кућа усвојила, уложили су ђатолички бискупски протест и предали га министру првака послова. Сличан протест предаван је и 1872 године, на који влада је даје даље инакве одговоре, па ћисле да ће тако и сад поступити. Саважко пак бојати се да не дође до таквијес појава, кадо што се дешавају у Пруској, где се води отворена борба између католичке цркве и државних закони.

Приликом дебата о источној жељезници у угарајском сабору чин крајње левице Шимони предложио је, да се садашњи и првачи влада стави под суд. Овај крајност побудила је чланове куће, те је владин предлог о жељезници прихвечен, тек са већином од 13 гласова. Незнано ова већина може се узети да гораје саме владе, у толико више, што су ту већину учипили хрватски заступници.

Поред свега, тога што се постигли познати најдобрији између Угарске и Хрвата, већи мађарски листови нападају жестоко на бана Мажуранића и друге личности од углаве, што се они изјадијанији спајају и истоје да се у зекији поставијају ред и законитост.

Познавајући надбискупски Ледоховски одведен је у таваницу што се са црквеним глашачима претвара извршешму земаљских закони. Када је властни консул овје чин извршио, бојећи се више побуне, даје је надбискупски двор споменик вој-

ском. Ледоховски захтјевао је, да га врате бар ћада каповника, но и то се не дозволи.

Размирица међу пруским владом и галијским генералом Јакмаром због познате пасове брошире, још није спрешена. По изјављењима гласовници ова ствар виша доли пред паризаштвом у числу да ће Јакмар, да се неби дошао до већег конфликта са Прусијом, бити осуђен. У оставком галијског министар спомену послова изјављено је у комори 22. прошлог мјесеца, да ћада одбива од себе сваку одговорску, али је тачно испитати ову ствар и сабору предложити.

Познати је ствар, да су пређашњих година руски и инглешки листови чешће у сукоб долазили као би голо вихове владе нисле да разправе какво витије где би државни интереси појесрдили били, а нарочито прошле године када је Русија спремала експедицију у Кину. Вјенчавајући сина инглешке краљице са руском великом књегињом Маријом дајо је повода високом сближењу у јавном јаву, те се и понави са својом комбинацијом труде да доведу у склад интереса Инглеза и Руса како у Јевропу, тако и у Азију. Знаменити руски орган „Московске Вједомости“ написао је у овим саже петроградске свечаности чланак, у коме доказују, да је могуће, шта више и потребно пријатељство између споменуте двије државе, и да близије Руса и Инглеза може дошајети велику корист за цивилизованијима свијет.

Л О П И С И.

У БЕЧУ, 12. Јануара. — Дав путовања парови у Петроград није стапило одначин, али скважко то би било дојдеоје вјесна. Није обично нити просто да појесу вратију цару Александру неко нападни нашега цара да у Петроград иде, већ је то политички догађај, коме се не може велика важност даји. Ако промислимо на досадашње одношење између Аустрије и Русије, ако се јеткочко ратоборни дух уплившије кругова у обајве стране Инглзе против Русије, видијмо да се много што тада ћарло заборавије док се дошао до тога да аустријски цар иде руском у појесу. Догађаји који су се одвијају године разнили и положај између величака Русије и Пруске највећи су Аустрији да дружи пријатељску руку цару Вилему у егзетомом љегома и да се Русијом помери, с чим они мијесе са свим политичкима својима. Стара „Преса“ каже: „царевићи већ у Петрограду напаке погоде потписати иаквих вијових саслањака много вижи јер сачињавају чину витију јавица која је први члан изјавије подруге године у Берлину смоти са донеском клезом за бочек изложбе појесавијују свијетку“. Стоји сада у политичкој предвиђањности ногодини па што ће та нова политика пильати и на који ће начин унутрашњима и на који у извјавским стадима поступати. Наки је тада до овога питања: кадо ће се политици Аустрији затити првим величима својих поданика који глајијански језиком говоре, а какве према источном питању? Колико се по „Преси“ може судити, Аустрији није па у јаку да се првим посредовањем да слободни разнилији народи који државу сачињавају, већ да се руски пријатељством изјавије стравне море која артишка груди незадовољних државника, да се ослободи азвесте која ће се претерује — већ је напасавају. Исти је и то да се разлагавају споменутије ријечи које је Јајет о Русији у делегацијама 1871 рекао: „ишега врјадеља пријатеље не може помоћи непријатељу, а ријечи с јединији је његов поштедник у делегацијама 1872 г. напоменују почетак добијају одношења између двију држава, а за тим пита: је ли да потребно спомњати да сваки корак оваквом напријед — а када токије може сматрати да знатно вијорији разните нашег уставног става, јер то узакаша куру па руску помоћ за пасовлаштичне агитације између Славене Аустрије-Угарске?“ Но тоге мождако се видати да ће и у напријед на још већи изнад Аустрија гајити да пасовлаштику на крат станове. Али може ко упитати, а ће то тај начинијавати? И ово питање залази одговори да Јевгени Мајдри крст пасовлаштикоје првоздадне жеље славенејих народу, зато хоће он да уздрже сву власт у својим рукама и даља новаја пријатељственога већа мах узку. Је ли то најprobabilnije да то бије доказиши знати који је корисно владогање у руци.

Кад сада се већ почео давати „Преснијеј“ чланаком о царском путовању споменути и шта говори о источном питању. „Промјену положај,

наставља она, врала савијанској промјенија нора побуни за собом и други облик источног витала“. Сјећајући ријечи Горњакова: „и да хоћено чинити немогуће да заборавиши, да на полуотоку балканском многи измени православнијима Славјана живи, то испомено долаје она: „занта дјетињска би било појесави да би хоља Русија због кога узрокиши ће неконо да ћуба одреди се опоруже Катарине велике и заборавиши циљ на Херсонесу: овако се путем иде у Цариград“. Надаље иже да ће се нови вијин узети против босанскога, да Босфору, да Аустрији узимајући поку политику која безусловно и слично искажи пристави на савоју динову венцу се напреје да склади бране када вијине кнезове и примије слободни развој када вијине земаље и постује да Андрејеја у босанскома ствари. Свој чланак закључују ријечима: „оваја промјена аустријског поступавајућа иконога ослаби противност која је стада с њезине и с руске стране према источном питању. Осим тога дозаји корист коју овом промјеном Русија жељи: не ризици се више као матраг лет година у грчком устанку драженији гају на Турке иако је јаки оставак у ријаду је да Јервоне је јаки оставак у сијелу јер је сва Јевропа била против. Тако може споменути положај бити користи једнако обвезна држава и да то је најбољи јакац његовог трајања“. И овој странији чланције могло би се много приједаји ставити, али исклјају јакац јо, само идемо да видимо што ће бити.

Јуче се појавио шест недеља спектакл ријекат отворив. У јакије ступају и седама федералиста Чеха из Моравске. Једни од њих, Пракш, у име осталака својих другова изјављују да при узаску да они ступају у рајхсрат јер хоће да судејују ногодби, ако се ћи са њим у царству успостави и дошао до устава који би се правил ћи слагао, и да тај њихов корак не стоји у опријеци с њиховим начинима који су испријавију право рајхсрата. У овој сједници била је расправа која се често догађа даји која је ујак земаљица. Тицало се ојјервјеља једнога избора у Буковини, при коме је јакије употребио свој удав да њезини канџадат исплови. Петријеј доказао је да је политичкија власт била једно и одбор и изнно значајни писма којима је јакији нападао на тероризам. Својим гокором и открићем сплетака Петрија учинио је велики утиес да се могло најавити да ће се избор уништити; али ћада је дошао до гласања, избор бјеше великом одобрењем — јер сила Бога не моли.

Т. — С. БЕЧ, 14. Јануара. — (Моравци у царинском вијенцу. — Др Монте).

Кош што сија у задњем донесују своме наговјестима збогаји су моравски Чехи јучер у царинском вијенцу ступају. У њима је Хохенварта опозиција на рајхсрат добила попоре да — знатне попоре Готову су сви од оних моравских заступника пријозниви поборници за остављање федерализма и готово је смака од њих донесла изјављење у парламентарној борби, чиме је најбољи доказ њиховог рада на моравском земаљском сабору. За сада ушији су у рајхсрат: Др Пракш (поја), Гаџија, Вилему, Вури, Шаури, Фандријо и Мекија.

Установијери наши жељни су вазда, да једном ко ћи да ћада Чеха у рајхсрат ступи. Па ни је жеља јој ајелот испуњена, али не зна да ли се иће поједији и да ли иће једнако реји: како среће да то Моравци ушији вијенцу! А то како ват се чини за цјело предстоји, и тад ће тек установијери видjeti шта ћи је прва опозиција.

Ако се и неда корак, када су моравски федералисти учинили, са свим опорављати, то искрекаје околности на које у Моравској извјешћу. Прима снажан, коју установијери у тој земаљи изјавију (велејосјед и трговачке козоре) често појављују корисно уздржак Моравца у рајхсрат.

Што се пак Чехи тиче, та — какве су са

да околности — велико да је њихова података висине опозиције да сви на јестви, јер како је могао посајије Гиска и Потоцког Хохенварта I доћи, исто ће тако Ауерспергу и да је коме другоје и Хохенварту II, поја, сlijedovati и тада ће тај други Хохенварт оно усваршти што је први строго започео био.

Чешка опозиција — та је вођа установијери др. Херберт сам ћада — чешка је опозиција чистична, неповредна, истражна, она је узор опозиција, па је и не било у рајхсрату сакон. А з. што је такова? За то, што пак ћи читав народ чешки стояј. А да је тако, највишији су избори изјубоље доказали. Младо-Чешк хуједо

ште се одвојавати, оми вишне особене тежње. Народ их је осудио избором својим, он је волио своју изреку, а волја народу најједан одржа побједу. Но кво што је волја народу овом пријатељом одржала побједу, тако ће једном одржати побједу и над уставотворјенима, којих је једнка тежња: подизајнаше славенске гејтне. —

Далматински заступник др Монти данас је први пут ступио у царевско вијеће. Коме ће се нијако Далматинци предврзити, још се не зна. До сада не чујко ни за какву вјест, која би имала то саопштава. На сваки начин паљањем би кораке до чиње, па — или да се уз који од постојећих клубова пријежди (као и пр. уз Холандското) или пак да организују сами да се клуб, који ће најверно у стварици својим као прво начело изврши: да се интереси Далматинце сачувату и да се о њима брига води, но да се у исто добре не пренебрегну интереси словенства, који су тако реда одличне у програму државнopravne опозиције. Ми се уздајмо у родољубљењу садашњих посланика и надамо се, да они склађују позив наихов не само као заступници далматински већ посредством тога и као чланови опште словенске и државноправне опозиције у Аустрији.

Буде ли тако, онда се некако више побојати издаваства, какво је учињено у жесецу Марту год. 1873.

Из ЈУЖНЕ РУСИЈЕ, 7. Јануара. — (Србо-Хрвати на руској војничкој служби). — Развитак руске трговине и морепловствта на Кавказу. — Различито.

Државе и народи, који данас излазе на море изнаду, већ су од мора затворени, — немају, а не могу никада знати у сјеверској трговини илати, — а државе, који данашњег дана у сјеверској трговини неучестављују, не могу се државама знати, јер је данас само она држава знатна, која је у трговини, производству, занату и обрту развијена. Ми Славени, особливо људи, ивамо на три мора излаза, јер вако се јадранско, средоземно и црно море о домовину објави; и занате плавите бене ријеке, постојишу нам власе. Уз пркос, што су то наша мора и ријеке, кад се наше не називају, јер су наша душима то отело, и наше славјанско име под ноге обориши; — или да то наши народ успорис што својим животом не живи вити се својим правим славјанским именом називи, вишак ако и под тубуни именом, — и знаменом — он у сјеверској трговини и морепловству учествује, те је зантица неправдами и вратицки односје, и сце до данашњег дана своје име сачуво. Познато нај је да се аустро-мађарска војска и трговачка корабица искључivo из нашег народа, нарочито далматинско Србо-Хрвати састоји, који су Аустрију на далеко и широко у страним земљама упозицирали, и трговине путове отворили. Аустрија у тојлико је необзидраја била, и хрватско-длматинско и спрско примијре како њесу пустионични напутила, и ништа за благостане и узврещају гробине, занату, производство и т. д. учинило није, дасељи му народност, — пострекавши које какве заједнице између народа, особито на вјеропословјеној поду, напуштају вако које сваке поповске, т. ј. фратарско-језуитске скитање, који између народа праве несречу, посјаје, и пред образованих свајетом читаво рујло направише.

У најновије вреже кад је свој поморски барјак преминчала, необзируј се на народ, који јој користи бране и унавређује, и у икономству је упознаје, т. ј. на наш народ, који аустријску грбовачку хоризонталу свачаша, мјесто да у токе барјаку и славјанској боји вјеста успута, као пркосећи прихрип којадај избјајског зеленила, — и Славене заборави, као да им је сушено, пазда робовати. — Аустрија не пова, у колико је с такви поступком чувство нашег народа повржедила, и од себе га удаљила; јер од овог времена увиђамо како сваки капетан славјанског брода, кад год у түђин пристаје забје, одињах на средњој кватки свој славјански барјак истиче, што су и аустријски конзули забранити хтјелу, успркос што је то у поморском праву означеноч. да капетан које је народности, код којеколија свечаности из средњу кватку свој народни барјак истакнути може.

Као што знаамо, паја тому већ више година како је аустријска влада строго забранила да се ни једна кнегиња, који особиго нарабређе траганског Лојда запојејада у именостиву, са словенским именом звати се не може, али је срећа, што је баш та нарабређа дosta допријешила те

иши народим дух будити причео, јер су наша каскета у страстима везане, како сваки народ своју народност цене и обожава, те су они успарко свакојаким приказима својим се именом називали, и сваки је особљо Србији из кортежа залага с поносом са Савамо-Србинским казнивим. Како су се неки наша каскета својим свакено-српским именем дличили, то су они и свој положај на аустријским парабродима покварили. Познато нам је да је неколико, како је легендарни заповедник аустријског параборда „Клајнту“ а садаш градоначелник и главни агент руског друштва за пловнибу, трговину, гвоздени пут, у Поти надворији савјетник др. Симеон Х. Лазаревић, свою службу испустио и у Русију отишао иорко, коју су као Лазаревић, Ваљевић, Ђурковић и Ђорђевић сљедили, и у Русији братског дочека изшли, који су као Лазаревић, Павловић, Југовић и још неки знатна јестца постигли.

У најновије вријеме ужникно се и ужникава се број Србо-Хрвата на руској поморској служби у склопу руског друштва за плаватљуби, парадротство, трговини и гвоздини пут броји давао до 50 изашних капетана, и када би се особито наша дalmatinska браћа католичке вјере, од своје по-згравијаштвне и једутизма отрести хвјезде, то би они у Русији нове путове нашли, како би у руској поморској служби мјесоја вјесто заузели, али онако, када сваки који три четири године на руској служби служи, јонје дјеливо прокле, а славјенлог језика научити неће, и не може, то никакво чудо и није, што им се у најновије вријеме такви услови остављају, да руски научити море. Наши Срби из кнеговског залога средњини су, јер они сачуваше свој матерински српски језик, у току сачинујући са својом славено-русском браћом инуше у кратко вријеме руски, и сваки себи будућност осигују.

Муха човјека спољности мора, кад види какву се несрету пројектије једните међу нашим српским народом највукви, и како су брата од браће раздвојили. Ту раздизани види човјек кад по-гледа Србина православног и оног католичког из каторског затвора. Србина је интелигенција, слободо-дужница, неисцртане ниваке ображје спорије ближњег свога, а не готову субрата, који с њим на једном земљину живи; — Католици с малом испинском отровним небратственим духот вад видом вјере, као да би два Бога била, — израз свога субрата, к тому изглубљо је свој живот, обичај, а богје и језик.

Добро би било, да више име католичке
браће из Хрватске и Далмације у Русију дођу,
и увиде како се овако не пита, како се је кре-
сти, и да ли испогрјеситив — она ваду, да ли
фанаријота пратијара вјерује. Док се та иссреща
имајећи нашега народу неуједи, никод среће-
бити веће, а видец, као се иште југословенско-
новинарство у тој ствари заузима, једва ли тако
скоро што бити, док само прајеже себи пут же-
твориши.

Да вак о том коју речем, ево чујте што ми повод да даде. Ту недавно у једном друштву Руса, Срба и Хрвата поведе се ријеч о народности т.ј. о гала Словенцима, и један ће од наши Срби Бокеза рећи: да смо ми Срби јужни Словени, јер се у нашем најречу од Руса разлижимо. Други ће наш судбат Далматинци, иначе кукавица рече: да је он Словеница, Талијана, јер талијанска била него словенски знаље. Узврско што се у једном храсту са Србиним у Босни родио. Рус се чудиша тој разлици; и распитиша: како је то могуће, да православни чисто словенци говоре, а католички на против више стране ријечи у свој говор изјешају, него што својих употребљавају. Ту се дошло до тога: да се јесуви, и прокламаташа свemu крвни, јер је на израду утицало, а код нас православни, то коријена добротило иже... —

Руско жарепство и трговина на брдоглави-
ца вождјем огромно извредује. Руско друштво
за повитбу, нарародство, трговину и гвоздени
пут тако је извршио пошиљ, да јој ни једно
друштво не смешти не може, већ је свајаш-
чана друštva из Јакшаки, а готово и из тур-
ски онадолински пристанија изјурило, а то се по-
највеће г. Сажи Јазаревићу у заслугу униси-
ма, јер од тако је он главни управитељ и
стог друштва у Поти, од овог времена нестје-
справника, не само у том пристанију, већ свуда свој
до Цариграда, и овадаша руска агенција, која је
прије коју годину тако испнатана била, првам са-
мо за дөмјенку робу више од милијун рубала
годишњи, вожд је знатија. Узимте само то
да руско друштво за повитбу својим акционерима

60% добијат даје, и срвите га в Лојдом, који ја има 10% дати може. Лојд постоји веќ 40 година и има 70 параброда, руско аруштво постоји од 1856 год и веќ преко 100 параброда броји, а к тој расподале с изненади т. ј. резерви капиталот околу 15 милиони рубли.

Русија ће у течају 10—20 година и на чорлу што се трговачке флоте тиче зачтих бити, тако да ће јој њени вепријатељи завидити.

Д. КОТОР, 25. Јануара. — Обећао сак у мојем последњем допису да ћу доставити штогод о одјављеном друштву св. Ђорђа, а у њој ћу да одговорим тој дужности. — Каош сак већ да су хвали Богу наименован новим управитељем истог бившег познатог народнотка, с. Шпира Јововића, па је било многина оче за чудо како су могли и циган часнак друштвена браћа св. Ђорђа за свога председнијника држати, пото што се је он, онако гријно, нашој народној странки издао пријаком једини и други одјављени народни избори.

Срећа је с друге стране да овај наје у своје вријеме предсједништва покутно и расправљено исто друштво, будући да је он и током оадат, да сложи-
ном браћу и друштвим обара; као што је наизјера-
њу оборите овлашћава друштво „Јединство“ и то
с тога, ће га је ово од себе одлучују. Познато
је да је добро какав је баш он са јон даје три
друга високо устављену реченичко друштву баш
јединик најмрежији да оборе управ похвално друштво
„Јединство“.

Ja neku, Boже obrani napadati na dруштвома са ћорба, пошто има и у љеску такових личности што заслужују уважења и почитовања; али корах да каже само толико, да баш није таква вештина нужда била да се у ово јако ћесто и друго друштво установљавала, пошто је друштво "Јединство" постојало, јер са установљењем овог другог друштва, дјељење се на двоје, па када ни једност, међу једним и другим и такових низних особа, да безсмислено безразмично прше један против другога, и тако се с њима послугом подијавају односима познати народни душевни и светски чин у доста ствари. —

Морам казати и то да многим у ово џестоје до данас још није познато, за љакву је српку посменицу друштво св. Ђорђа установљено: јер ико је за помагати сиромаха, то није баш за ово џесто нужно, кад већ било у цркви, најави пред привоз склоп од нас ради љастивости споменика дадне. — Ако је тако да судејујете о погребима и спроводима укрши сиромаха, ни то није нај требовало, и што се тиче баш овога, ћоја би лесно доказати. Дакле циљашемен- вите установе није нај до данас познате, ако није само та, да се са пуцањем из пушака и прангија прослави онај дан покровитеља св. Ђорђа и да се онако нежалане трошке новца у из- плашивању војничке гласбе. —

Напротив пак што се тиче друштва „Јединство“ оно је наше свијетка користио па и чешћи и заслужује уважање похвалу, јер са својим црквеним пјесницима увећаваши наше горжество првенике, а при томе увеселавши нас са разним другим забавама у читавоници, а све то безплатно, нити је мали труд па и хртве што они подносеоно издржавању свога друштва, па је наше од њихове стране и то добро, ће су вазда познагали и пријуждјали се народној страници, и приносиле су досла користи пријатељима овданими избога.

По извја, пошто се је једном уставновило и ово друго друштво са Ђорђем, ја му желим да свега срца сваки добри напредак, и надам се је да ће ово, под садашњим председником, Г. Сивом Мариновићем, и са браћом одборника прогласити се друштво са ваквим добрим одлукама, а било ће најбоља и најкориснија таква одлука да се оба друштва у вишијој љубави једни другим приближи и да склонно о нашем напретку пораде, јер само са искреном љубави и са слогом који мени поистињује болу корист, а и ваку будећи на жалост, и даље исложени в подизање таде ће нас већ познати дождији душевнији још више узенаваривати, та они са лукавинском и раде да нас подијеле, па таде да излазију... Мислим да се неће ишедије овданији брат на жалост узети ћој сам овимо на јасност изреције, више кад ћи се бејзтрпимо промесије да се у овоме не види друга напјељ, до једног искрена људа из сељачког хада, пристаје.

љубави и слоги спојимо, а ко искрено о томе
нерадио, Бог га поразио.

ЦЕТИЊЕ, 29. Јануара. Жалостан и извесн-
дан догађај потресао је дајас наше становништво.
У вече око 6 сати погребе сенатор, војвода Иво
Радовић, у новом сокаку, што води к бозији.
Убио га је неки Ђуро Николајевић Јанић. Убица
је у рукама власти, а стављени су у притвор
још и његова друга лица, те ће бити у овом ста-
вљану истрага. Суд је најбољишао истога часа
предузeo строгу истрагу. Шта је био прави уз-
рок овоме жалосном догађају још се по чисто
не зна. Мишићева су различна. Једни исказе, да
је срвјеност у брачном животу убице освржала
да на овај гримзи чин, а други држе, да га је
интерес, којега је у гримзини са појојником имао,
побудио да ово злочинство. Ради таквих ствари
дозволило је дајас прије и у суд, а исто, још и то
је због гримзине жестокијих ријечи са појојником
Ивом. Од самога убице, који је досад исказивао,
још се никако није могао дознати. Изази се
у несвесном стању, за које се не зна да ли
потекло од ране на глави, или је оно овјадало
јим и прије извршеног чина, јер се више дана
прије тога онапака на њему велика пружија —
избегавао је људе, а зборујо је мало и забуњено.
Мртво тјело појојничког однесено је сутра дан
у љество рођено Петово, где је сахранено.

НОВОСТИ.

РУСИЈА. — У Петрограду чине се велике
препреме за доноћи цара аустријског. Зелини кнез
Николај дочекао га у Граница на његију руској
и аустријској.

Ратни министар Маљутин добио је од цара
враћао ласкано писмо, у коме оцјењује велике це-
готве заслузе за предложени војнички закон и на-
ду, да не ноговијем настојањем и решавању
звани га извести да у живот ступи.

ИНГЛЕНКИ. — По најновијим гласовима
сарвеш је рат кога је Инглешка водила са кра-
љем Ашант у Африци. Услови су жира ови:
да краљ плати ратни одштете људства хладног
и да пунти на слободу све бијеле који се
налазе као заробљеници.

ТУРСКА. — Да би се већ једном сарвшио
витање мајора Зворника, које се већ толико
протеже између Србије и Турске, Турска је ол-
учила, како најновији гласови јављају, да је
Зворник и Сакар неструциран, па искле, да ће
и Србија с тијем бити задовољна. Чудне пажети!

ФРАНЦУСКА. — Бесједа, коју је паковорно
председник републике кардинал Мак-Жакон пред-
сједнику гримзинском трибуналу, кад је овај у
име земаљске гримзине реаговао да су гримзаче
јако узбуђено и кредит пода што се боје
каквог државног уздржа — узимају је и озло-
једијано имена десницу, јер је Мак-Жакон јасно
се изразио, да ће сајкошко настојати да одржи
своју власт за свије седам година, а за вријеме
настојања да радијацијом даде посао опростијући
тврђаве око Париза и т. д.

КЊИЖЕВНОСТ.

Позив на претпушту на „УЧИТЕЉА“.
„Учитељ“ је извршио једну годину свога
живота. Колико је своме програму за ово кратко
вријеме одговорно, знаће најбоље његови читачи.
Његов програм то је правац цјелокупног срп-
читељства, по коме ће он у будуће претресати
своје и школско потребе и интересе.

„Учитељ“ ће и ове године издавати и доно-
сити чланке и дониске, којима ће заступати интересе
слободне и независне школе и учитељске
свободе. Тражиће да народ у истини, уз же-
шту у своје руке да он њеме расподаже. Упозна-
ваше своје читаче са начелами модерне педаго-
гије проучаваће своје враније, жанре и недостатке
нашег домаћег, школског и социјалног васпитања.
Предмети који се прехватају и који смјетају на-
протку школском, захтјевајући да испадну из
школе, једном речи: „Учитељ“ ће радити на
преоријентацији школе и социјалном васпитању, па
реорганизацији школе споља и изнутра.

Учитељство заступање против свију и скако-
га која га хоће да тиранисе. Праведне интересе
и потребе ових радника у чијим је рукама бу-
дућност народна, бранитељ од сваких неприја-
тељских нападаја. Захтјевају да се учитељству
изјави помисли на ову пристојну свогу којома ће
изјавији своју породицу пристојно издржавати а се-
бе даље образовати. Званичан рад учитељева за-
хтјеваће да ће сведе само на школу; сан остали
нагредни послови, а особито српске одношавај-
чије према цркви и свештениству, већа да одузму из
дужности учитељских. Радиће на томе да се
цјелокупно српско учитељство ове године уједи-
ни и организује, јако ће од себе начинити фик-
тора, који ће имати јеродавна гласа у свима
штитничким школским и вишшколским.

То је у главном програм по коме ће „Учи-
тељ“ ове године развијати своју ради. Ко се год
слиже са програмом и тенденцијама овога дист-
рикса да га потпомогне средставима будо-
могајима или материјалима. С тога позвано је
на претпушту све пријатеље пар. школе и учитељ-
ских стаска. Учитељ, онћине и друге патријоте
наредне не треба да нас заборавије, јер ово једини-
јест, на овој страни, који ће се, као што напо-
меник јавио базит школом и најпресјети.

„Учитељ“ ће два пута у јесенцу на табаку
издавати, а цијеља му је из годину за Аустро-
Угарску 3 ф. ар., а из Србији 33 гр. чар.
Пријатељи се ће уплатити адмињистрацији „Учитеља“ у
Бршићу а прими са циједу и половину године.
На вересју жеће се дист никоме слати. Чест
приход од „Учитеља“ ће и фонд учитељски.

У Бршићу, Јануара 1874.

Уредништво „УЧИТЕЉА“.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Мушки и женска порота). У једињен-
ним државама сјеверне Америке судима је прије
векде, већа да први пут од када је свјета
порота од мушких и женских. Председници суда
погодравији су порогу ових ријечима: „Госпође и
господи! Чудав је то појам кад видимо, да жене
врше поротичне дужности. А да жене ослободе
и разшире ињаша политична права, о томе сада
ради у највијој домоплини из петних жида. Ја се
никада нијесам изјешу у то расправе, али за
то би се иван усудно пријестите, да је жене
често жртва подlosti, злонаме и страсти мушких,
а да нека ујек сваке бранити се од њака. Ја сак
тог ујореља, да со женама кора даји става-
ња још као особну им обрану, а иако је задатак
у том покрету предличимо и да први идемо на
нишан. Сва свјетла гласта даваје на ово наше
суштине. Иако у томе никаде не спротивност, што
су жене поротице, а ја им јечим, да ће им
нај славнији суд брамбети свом снагом својом. Била би за
нас уједра и сракота, кад би се у овом хрому
грязао и правилно уједио когод изустима и нај-
жњији ријеч, који ће мораји следијући нај-
стидљији жена. Додајем још, да би то било за
нас генција жалост, кад би ма који од нас заме-
нио чар и поштовање врема женама, па кад
би она ради какве неспретне ријечи, па ради
чега другог запрјечено било првих дужности,
тада је им належе закон. Завршују најдажубљији на
посе, да иак послову о којима сако жене могу
будити.

(Наскнија патуљака). Тадијанско географ-
ичко друштво добио је преко Александрије два
челадета од писмене Ака-и или Тиба-Тики-ах.
Тадијански учитељи Мијајиши, који је по свјетовној
изражавању по Аерису путовао, кундо је
и да чељаденци од краља Манзе и послао их
у Италију. Мушки чељаденци дугачко је 40 па-
лица а иак му 18 година у пећи више раста;
женскому им 16 година а дугачко је 31 палица.
Мијајиши суди, да је писмене Ака-и Тиба-Тики-
и оно исто, што је Херодот описао као писмене
тулуње. За те писмене иако је, са од Херодотових
времена знато, да се на ње иак називаје Нев-
иџија Шијајијеут. Но опису Шијајијуту ту су
пагуља врло тробузни, танки кости, иако у-
левакија ковље и округле лубаве као кружас-
а размјерно врло дугачке глобоље. Мрк су бо-
је и напашенчарови кости. Уз да два патуљка пра-
вијеју је тадијанско географичко друштво
врше других етнологичких предмета, који је!
Мијајиши саброј, иак и жалостна вијест, да је не-
ујорни ученик пао жртвом мучни сложе посау. —

(Зубате ћевјаке). У великом Варалину
објављао је дамајест неожених људи, да се
веће женити, додека не виде, да се јој женилаји
оставља луксуса. На ову објаву одавна се дава-
јајејт неудавни женски гласајају: „Господо! Нико није први осим вад мушких глава, што нам
се скакој хоће бити „милостиви господи“. Да
нас која дође у чедији одорци на плес, иако нас
неби нас ни погледао. Затече ли вас који пео
коју у хуњим за посајом, одмах не заинтити под
блокуја: „Је ли господија која куће?“ А вад
се иакијеши блоки на извесну столицу, те ћад
прилагоји главу над буд каковом романом, тад
нам љубите руке. Домаћа ужина од четвртијест
виде, то вад не иде у волу; о динеру од како-
вих шестнаест јела са дасије врсти цијеја не
можете се доста најеселити. Господо! оквире се
драгима спомка, чаја, кафе, посјетница, фотографија,
фијакера и других господских побожја објав-
чаја, радите љарњиво и одјевијте се ћако вад се
најрд одјевија. Пончите и ујтрајте тако, како ћете
видети, да код вас има много љарњивих, штед-
љивих, чедних и приједних ћевјака, њених ћете
се оженити и постини користни чланови дјудско-
г друштва.

(Лојис Мортон). Банкар Лојис Мортон
убио је овај њеки дан у Лондону из пушке.
На глас и сакоубијству његову предиушија за час
бузре у Лондону, Паризу, Берлину и у Бечу, му
изверпонијујо стога, да се је убио, ван с тога,
јер је сам с себи стисао у размјерној дјети
вријект оно тридесет и шест милиона, што му је
у задје вријект било ујек у промету. Мортон
родак Инглез, дошао је у Беч пред десетак дја-
најест година врло јако са њеској хладњад-
ома и одрјесијом волом ухријети као ин-
дијанац. У оној добра индјијаја су њеској јевреј-
ској клади оружје своје војске в Мортон изверба-
је ту добру прилику, како ће обогатити. Куповао
је старо, па добро оружје по буд што и продава-
вао са скуне нове Турском и Јужно-америч-
ским државама. Кад је тим посајом понеке скри-
јавао, да се је на бузы и швекујаром од првога
дана као сваки ствари буџајиц. Срећа му по-
ђе у руку и до браза вјајаш њеској милиона
на окуну. Мило касније узео је унуку бенџамина
Кенигсвартера и добио с њом 6 милиона париза.
Из Беча одсјејао је у Париз а кад је у Паризу
јаче замога, у Лондон. У Лондону напредовао је
све до преко њескоја вјесеци, док му неокрну-
чи послије најлошо. Кад је видио да му све на-
стојање све то веома заиније и кад иак из Беча
од јединог родног добоја помоћи, сијаси све у једну
сторију сијона сејаја је јако живот на пуним 40 година
стар.

(Обје финансиске ставе Јевропе)
Садашње ставе финансиских држава ије-
ни иако повољно. Државни дугови непрекидно се
изнојују, а дамашњи политички, господарски и
војнички ситуацији иако није иако према тому, да
би могла дни ваде, те ће се ти дугови смиљи-
ти или барем тајкоди у своме садашњем ставу.

Дугови разних држава јевропских оволовки су:
Француска дугује: 9000 и. ф. или 250 ф. на 1 глав.
Холандска " 825 " " 230 " " 1 "
Инглешка " 7925 " " 200 " " 1 "
Португалска " 772 " " 190 " " 1 "
Швајцарска " 2625 " " 150 " " 1 "
Грчка " 205 " " 140 " " 1 "
Италија " 3600 " " 130 " " 1 "
Данска " 130 " " 75 " " 1 "
Аустрија " 2700 " " 70 " " 1 "
Белгија " 285 " " 55 " " 1 "
Турска " 1306 " " 46 " " 1 "
Русија " 3750 " " 45 " " 1 "
Испанка " 1685 " " 42 " " 1 "
Луксембург " 5 " " 24 " " 1 "
Шведска " 65 " " 19 " " 1 "
Румунија " 60 " " 15 " " 1 "
Норвешка " 20 " " 12 " " 1 "
Швајцарска " 15 " " 5 " " 1 "

Укупни ти државни дугови износе огромну
суму од 40.000 ил. фор. среб. Ујеко ли, да
учештавије Јевропе броји округлих 300 ил. Ау-
стро-иако дугове на једну главу 133 ф. дуга др-
жавају, у седам држава, та се попријејија свога
прекорочију (пото у Француској је готово дво-
струко толика).

Штампено у државној штампарији.